

Kenmerk	W18.19.0145/IV
Datum aanhangig	14 juni 2019
Datum vastgesteld	12 februari 2020
Datum advies	17 februari 2020
Datum publicatie	10 december 2020
Vindplaats	Bijlage bij Kamerstukken I 2020/21, 34627, nr. F

Samenvatting

Samenvatting advies Besluit experimenten Elektriciteitswet 1998 en Gaswet

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft in februari 2020 advies uitgebracht over het ontwerpbesluit experimenten Elektriciteitswet 1998 en Gaswet. Op 10 december 2020 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat besloten het ontwerpbesluit niet vast te stellen. Tegelijkertijd heeft hij het advies van de Afdeling advisering openbaar gemaakt.

Inhoud en achtergrond ontwerpbesluit

In de Wet voortgang energietransitie is de experimenteergrondslag in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet verruimd. Als gevolg daarvan kan met een ministeriële ontheffing worden afgeweken van wettelijke voorschriften om te experimenteren. Met het besluit wil de regering toekomstige ontwikkelingen faciliteren om energietransitie mogelijk te maken. Omdat vooraf niet bekend is welke ontwikkelingen dat zullen zijn en betrokkenen zelf hun experiment vorm moeten geven, is het aantal wettelijke voorschriften waarvan *niet* kan worden afgeweken zo klein mogelijk gehouden.

Grondslag ontwerpbesluit

In haar advies over het concept-Klimaatplan heeft de Afdeling advisering benadrukt dat regie en sturing van de overheid nodig zijn om de noodzakelijke en omvangrijke aanpassingen in de energie-infrastructuur te versnellen en doelmatig en in samenhang te realiseren. Het is de vraag hoe het besluit, dat wordt gekenmerkt door een grote mate van flexibiliteit in de regelgeving, hierbij past. Flexibiliteit kan van waarde zijn, maar kan ook leiden tot langjarige onzekerheid voor burgers en bedrijven over de richting van het energiebeleid. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat bepaalde ontwikkelingen minder eenvoudig of alleen tegen hoge kosten ongedaan te maken zijn.

Experiment of ontheffing

De Afdeling advisering besteedt allereerst aandacht aan het door de regering gekozen instrument: het op aanvraag verlenen van een ontheffing voor een experiment waarbij kan worden afgeweken van een groot aantal artikelen van de Elektriciteitswet 1998 of de Gaswet en de daarop gebaseerde voorschriften. Een ontheffing is niet geschikt om te experimenteren met regelgeving. Bij experimenteerregelgeving gaat het om het testen van nieuwe regels. Een ontheffing betekent dat een regel in een concreet geval buiten toepassing wordt gelaten, omdat toepassing van de regel tot onevenredige of ongewenste effecten leidt. Toegepast op dit besluit betekent dit dat het ontwerpbesluit niet voldoet als experiment, maar ook niet als ontheffing. Het is niet opgezet als experimenteerregelgeving omdat de vormgeving van de experimenten bij de marktdeelnemers ligt. Het past ook niet binnen de kaders van een ontheffing omdat niet wordt geregeld onder welke voorwaarden, met welk doel en in welke gevallen een bepaald voorschrift buiten toepassing kan worden gelaten. Daarmee wordt buiten het doel van de wet getreden. Het ontwerpbesluit maakt een zowel in tijd als in omvang ongelimiteerd aantal ontheffingen mogelijk, wat ertoe kan leiden dat de wet en de wettelijke waarborgen uit het zicht raken en de uitvoering van wettelijke taken of het naleven van de wet door burgers en bedrijven problematisch wordt. Daarbij leidt de gekozen vorm ook tot spanning met bindende EU-regelgeving. De Afdeling adviseert dan ook van het ontwerpbesluit in deze vorm af te zien.

Afzien van het ontwerpbesluit

In zijn brief van 10 december 2020 geeft de minister aan dat het advies aanleiding is om van het ontwerpbesluit af te zien.

Overigens heeft de Afdeling advisering in haar advies alternatieven genoemd, zodat de regering via een andere weg de beoogde doelstellingen zou kunnen bereiken. Zo kan gedacht worden aan het vormgeven van het ontwerpbesluit als een experimenteerregeling als bedoeld in de Aanwijzingen voor de regelgeving. Een andere optie is het nader afbakenen van de ontheffingsbevoegdheid, waarbij de afweging van belangen door de wetgever wordt gemaakt.

Gehele tekst ontwerpregeling met toelichting